

Het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Lauwersmeer

Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Lauwersmeer

Artikel 1 Aanwijzing Lauwersmeer - Vogelrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU L 20)¹ wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingsen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het gebied Lauwersmeer.
2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A021	Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)
A034	Lepelaar (<i>Platalea leucorodia</i>)
A037	Kleine zwaan (<i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>))
A038	Wilde zwaan (<i>Cygnus cygnus</i>)
A042	Dwerggans (<i>Anser erythropus</i>)
A045	Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>)
A068	Nonnetje (<i>Mergus albellus</i>)
A075	Zeearend (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
A081	Bruine kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)
A084	Grauwe kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)
A119	Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)
A132	Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)
A140	Goudplevier (<i>Pluvialis apricaria</i>)
A151	Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)
A190	Reuzenster (<i>Sterna caspia</i>)
A194	Noordse stern (<i>Sterna paradisaea</i>)
A222	Velduil (<i>Asio flammeus</i>)
A272	Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>)

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A005	Fuut (<i>Podiceps cristatus</i>)
A017	Aalscholver (<i>Phalacrocorax carbo</i>)
A041	Kolgans (<i>Anser albifrons</i>)
A043	Grauwe gans (<i>Anser anser</i>)
A048	Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)

¹ Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

A050	Smient (<i>Anas penelope</i>)
A051	Krakeend (<i>Anas strepera</i>)
A052	Wintertaling (<i>Anas crecca</i>)
A053	Wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)
A054	Pijlstaart (<i>Anas acuta</i>)
A056	Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)
A059	Tafeleend (<i>Aythya ferina</i>)
A061	Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)
A067	Brilduiker (<i>Bucephala clangula</i>)
A125	Meerkoet (<i>Fulica atra</i>)
A137	Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)
A156	Grutto (<i>Limosa limosa</i>)
A160	Wulp (<i>Numenius arquata</i>)
A161	Zwarte ruiter (<i>Tringa erythropus</i>)
A275	Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)
A292	Snor (<i>Locustella luscinioides</i>)
A295	Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)

Artikel 2 Aanwijzing Natura 2000-gebied Lauwersmeer

1. Deze aanwijzing gaat vergezeld van een nota van toelichting met bijlagen, die integraal deel uitmaakt van deze aanwijzing.
2. De in artikel 1 genoemde speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied Lauwersmeer.

Artikel 3 Exclaveringsformule

1. Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting wordt afgeweken. Hiervoor gelden de peildata, genoemd in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt verstaan onder:
 - a. bebouwing: één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
 - b. bouwwerk: constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal die direct of indirect met de grond is verbonden of direct of indirect steun vindt in of op de grond;
 - c. gebouw: bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;
 - d. erven: onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen;
 - e. tuinen: in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons, of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving en veelal, omheind zijn door middel van een afrastering, schutting, muur of haag of geheel of gedeeltelijk zijn omgeven door een sloot;
 - f. verhardingen: kunstmatige verhardingen zoals verharde wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen met inbegrip van in wegen liggende bruggen en duikers en de tot wegen behorende paden en bermten of zijanten;
 - g. hoofdspoorweg: op grond van artikel 2 van de spoorwegwet als hoofdspoorweg aangewezen spoorweg. Voor de begrenzing langs hoofdspoorwegen geldt artikel 3.5 van het omgevingsbesluit (beperkingengebied hoofdspoorweginfrastructuur).

Artikel 4 Instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijn: broedvogels en niet-broedvogels

1. De instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.3 van de nota van toelichting.
2. De instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.4 van de nota van toelichting.

Bijlage Nota van toelichting

1. INLEIDING

Het gebied Lauwersmeer is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (hierna Vogelrichtlijn). Deze speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied Lauwersmeer. Het besluit bevat de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Artikel 1 van het besluit regelt de aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn en refereert voor de begrenzing van dit gebied naar de bijlage Gebiedsbegrenzungen. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel 2 van het besluit introduceert de nota van toelichting en benadrukt dat het besluit niet te lezen is zonder de nota van toelichting. Daarnaast wordt in dit deel van het besluit het Natura 2000-gebied Lauwersmeer gevormd uit het Vogelrichtlijngebied.

Artikel 3 van het besluit regelt de uitgezonderde delen van het in artikel 1 aangewezen gebied.

Artikel 4 van het besluit bepaalt dat er voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen verwezenlijkt dienen te worden. De doelstelling van artikel 4 heeft betrekking op de in artikel 1 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Vogelrichtlijn kort toegelicht.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende begrenzing toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent.

In hoofdstuk 5 worden de algemene instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd en worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen, genoemd in artikel 4, nader toegelicht. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen.

Bij de nota van toelichting is een bijlage A gevoegd met illustraties van grenswijzigingen indien van toepassing; die illustraties laten zien welke terreindelen na de eerste aanwijzing zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Anders dan de andere bijlage bij de toelichting maakt bijlage A geen integraal onderdeel uit van dit besluit, aangezien er sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet enkel nog rechten worden verleend aan de geometrische begrenzing.

Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen en van de toewijzing van en wijzigingen in de instandhoudingsdoelstellingen.

Er is een appendix toegevoegd aan dit besluit waarin een toelichting wordt gegeven op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Lauwersmeer gebruikt zijn. Deze paragrafen komen uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

2. AANWIJZING VOGELRICHTLIJN

Artikel 1 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Lauwersmeer als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Het gebied is op 24 maart 2000 (N/2000/304) aangewezen. Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802012.

Naast mogelijke grenswijzigingen kan er ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Dit Vogelrichtlijngebied wordt sinds het Natura 2000-aanwijzingsbesluit van 27 december 2010 aangeduid als Natura 2000-gebied Lauwersmeer (landelijk gebiedsnummer 008).

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (artikel 4 en hoofdstuk 5) en de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)². Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)³. Voor de beschrijving van de grutto als broedvogel is tegelijkertijd met de publicatie van het wijzigingsbesluit van 2025 een profiel gepubliceerd.

Het Natura 2000-gebied Lauwersmeer ligt in de provincies Fryslân en Groningen en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Noardeast-Fryslân, Het Hogeland en Westerkwartier.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het huidige Lauwersmeer ligt op de plaats van de voormalige monding van het riviertje de Lauwers, de grensrivier tussen Groningen en Friesland. In 1280 overstroomden grote delen van Noord-Nederland tijdens een stormvloed, waarbij de Lauwerszee is ontstaan. Dit voormalig estuarium, waarin de krekensstructuur nog goed herkenbaar is, is in de eeuwen daarna door opeenvolgende bedijkingen verkleind. In 1969 is de toenmalige Lauwerszee door de aanleg van een dijk van de Waddenzee en daarmee van getijdenwerking afgesneden. Na de afsluiting ontwikkelde zich in het Lauwersmeer aanvankelijk een zoute pioniervegetatie. Dit werd gevolgd door grazige vegetaties van brak tot zoet milieu.

Het gebied is weids door het vlakke, open landschap en bestaat tegenwoordig uit open water met een systeem van geulen, prieden, slikken en zandplaten en landaanwinningwerken. Het landdeel is een grootschalig gebied met een gering reliëf. De voormalige kwelders zijn in de eerste helft van de jaren zeventig ontgonnen, waarbij grote delen zijn begreppeld, gedraineerd, bekaad en in het zuiden in landbouwkundig gebruik zijn genomen. Binnen het Natura 2000-gebied bestaan kwelders en platen nu uit moerassen, ruige graslanden en rietuigten die zich plaatselijk ontwikkelen richting struweel en bos. Er zijn op natte duinvallei en duingrasland lijkende vegetaties aanwezig. De huidige natuurwaarden zijn ontstaan door spontane ontwikkeling onder invloed van processen als overstroming, ontzilting en vegetatiesuccessie. Het gebied vormt een belangrijk onderdeel van de Fries/Groninger boezem en speelt een cruciale rol in de regionale waterhuishouding. Doordat het water, als gevolg van hoge waterstanden op de Waddenzee, niet altijd geloosd kan worden, treden regelmatig sterke schommelingen van de waterstand op.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Lauwersmeer behoort tot het Natura 2000-landschap “Meren en Moerassen”.

De grenzen van een Vogelrichtlijngebied worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoop-eisen van de betrokken vogelsoorten.

Het Lauwersmeer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water, moerassen en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschapsecologisch opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat, in samenhang met het Vogelrichtlijngebied Waddenzee, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten⁴, voor zover het gaat om de soorten die in het besluit van 2010 waren aangewezen (en dus niet om de grutto als broedvogel waarvoor het gebied in 2025 is aangewezen).

² Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

³ Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁴ De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

3.3 Geometrische begrenzing en oppervlakte

De geometrische begrenzing van het Natura 2000-gebied Lauwersmeer is weergegeven in de bij dit besluit behorende bijlage Gebiedsbegrenzings. Het betreft het natuurgebied in de ingepolderde Lauwerszee ten westen en zuiden van de Marneweg (N361) en ten noorden van de Kwelderweg. Ook de Bantpolder (ten westen van de N361) en de polder Ezumakeeg maken onderdeel uit van het aangewezen gebied.

Het Natura 2000-gebied Lauwersmeer beslaat een oppervlakte van ongeveer 5.750 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met in de geometrische begrenzing, tekstueel uitgesloten delen (zie artikel 3 en hierna).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verharding en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in deze paragraaf wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied) zoals die omschreven zijn in artikel 3. Daar waar de geometrische begrenzing en de exclaveringsformule niet overeenstemmen, is de exclaveringsformule doorslaggevend.

Voor de toepassing van de begrenzing en de exclaveringsformule van artikel 3 gelden er peildata:

- 24 maart 2000 voor de gebiedsdelen die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op enkele technische punten verbeterd (2010):

- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen buiten de begrenzing gebracht.
- Verharde wegen, die ook reeds tekstueel zijn geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen is, gelet op de kadastrale inschrijving⁵, waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn.

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In artikel 1 is een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis als Vogelrichtlijngebied ontleent. Paragraaf 4.2.1 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde Natura 2000-waarden is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie artikel 4 en hoofdstuk 5). In paragraaf 4.3 wordt beschreven welke selectiecriteria op het Vogelrichtlijngebied van toepassing zijn.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

A021	Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)
A034	Lepelaar (<i>Platalea leucorodia</i>)
A037	Kleine zwaan (<i>Cygnus bewickii</i> (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>))
A038	Wilde zwaan (<i>Cygnus cygnus</i>)
A042	Dwerggans (<i>Anser erythropus</i>)

⁵ Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

A045	Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>)
A068	Nonnetje (<i>Mergus albellus</i>)
A075	Zeearend (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
A081	Bruine kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)
A084	Grauwe kiekendief (<i>Circus pygargus</i>)
A119	Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)
A132	Kluut (<i>Recurvirostra avosetta</i>)
A140	Goudplevier (<i>Pluvialis apricaria</i>)
A151	Kemphaan (<i>Philomachus pugnax</i>)
A190	Reuzenster (<i>Sterna caspia</i>)
A194	Noordse stern (<i>Sterna paradisaea</i>)
A222	Velduil (<i>Asio flammeus</i>)
A272	Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>)

Verder is het gebied aangewezen voor de volgende andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

A005	Fuut (<i>Podiceps cristatus</i>)
A017	Aalscholver (<i>Phalacrocorax carbo</i>)
A041	Kolgans (<i>Anser albifrons</i>)
A043	Grauwe gans (<i>Anser anser</i>)
A048	Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)
A050	Smient (<i>Anas penelope</i>)
A051	Krakeend (<i>Anas strepera</i>)
A052	Wintertaling (<i>Anas crecca</i>)
A053	Wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)
A054	Pijlstaart (<i>Anas acuta</i>)
A056	Slobeend (<i>Anas clypeata</i>)
A059	Tafeleend (<i>Aythya ferina</i>)
A061	Kuifeend (<i>Aythya fuligula</i>)
A067	Brilduiker (<i>Bucephala clangula</i>)
A125	Meerkoet (<i>Fulica atra</i>)
A137	Bontbekplevier (<i>Charadrius hiaticula</i>)
A156	Grutto (<i>Limosa limosa</i>)
A160	Wulp (<i>Numenius arquata</i>)
A161	Zwarte ruiter (<i>Tringa erythropus</i>)
A275	Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)

A292	Snor (<i>Locustella luscinioides</i>)
A295	Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)

Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) en/of het ontwerpbesluit (2009) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze nota van toelichting.

4.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

In het eerste aanwijzingsbesluit (24 maart 2000) staat de primaire onderbouwing van de selectie als Vogelrichtlijngebied (zie de appendix). De grutto voldeed reeds in 2000 als niet-broedvogel aan de landelijke criteria voor gebiedsselectie. Hoewel de grutto in de appendix niet wordt genoemd, blijkt de grutto als niet-broedvogel op basis van de foerageerfunctie ook al in 2000 aan de criteria voor gebiedsselectie te hebben voldaan. Daarom wordt de onderbouwing als volgt aangevuld:

Lauwersmeer kwalificeert als Vogelrichtlijngebied omdat het geregeld voorkomt dat zich een aantal individuen van minstens 1% van de biogeografische populatie verzamelt voor de foerageerfunctie. Het begrensd gebied bevat gemiddeld 1 % van de biogeografische populatie van de grutto in de seizoenen 1999/2000 tot 2003/2004.

Soort van artikel 4.2 waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet (niet-broedvogels)

Soort	Art. 4	Biogeogr. Populatie ^a	1% Biopop ^b	% in sbz ^c	Telperiode
A156 Grutto	2	West-Europese/West-Afrikaanse	1700	1%	1999/2000-2003/2004

- a) Biogeografische populatie waartoe het overgrote deel van de in Nederland niet-broedende exemplaren van deze soort wordt gerekend.
- b) Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biogeografische populatie.
- c) Het gemiddelde aantal in het onderhavige gebied is uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie.

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde diersoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende diersoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitattype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest.

Niet alle instandhoudingsdoelstellingen zijn in dit aanwijzingsbesluit gekwantificeerd (daarvoor moet een habitatkaart of beheerplan worden geraadpleegd). In die gevallen is het voor het bepalen van wat in de instandhoudingsdoelstellingen onder “behoud” dan wel “uitbreiding” of “verbetering” moet worden verstaan belangrijk te weten wat de referentiesituatie (of “nulsituatie”) is waarmee deze termen moeten worden vergeleken. Dat is eveneens van belang voor het handhaven van het verslechteringsverbod. De

situatie ten tijde van het publiceren van een aanwijzingsbesluit is bepalend voor wat onder “behoud” moet worden verstaan en vanaf welk niveau “uitbreiding” en “verbetering” nagestreefd moet worden. De instandhoudingsdoelstellingen die niet geconcretiseerd zijn moeten dus zó begrepen worden, dat het behoudsniveau van de soorten betrekking heeft op omvang en kwaliteit leefgebied en omvang populatie, zoals aanwezig op de datum van aanwijzen. Dit is tevens het niveau van waaraf “uitbreiding” en “verbetering” nagestreefd moet worden. Voor specifiek de grutto geldt 2025 als referentiedatum, aangezien in dat jaar voor de soort een nieuwe en een aangepaste instandhoudingsdoelstelling zijn opgenomen.

Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit van het leefgebied⁶. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort, waarvan het populatiedoel niet is geconcretiseerd met een getal, is altijd in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van de omvang van het leefgebied en van “behoud” of “verbetering” van de kwaliteit van het leefgebied voor “behoud” of “uitbreiding” van de populatie. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een vogelrichtlijnsoort waarbij het populatiedoel is geconcretiseerd met een getal is het doel in de vorm van “behoud” of “uitbreiding” van de omvang van het leefgebied en van “behoud” of “verbetering” van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een geconcretiseerde populatieomvang⁷. In deze formulering wordt er met de woorden “voor” of “met een draagkracht voor” een koppeling aangebracht tussen de doelcomponent leefgebied en de doelcomponent populatie. Dat heeft zijn oorzaak in het feit dat maatregelen in de regel aangrijpen op het leefgebied van de soort en niet op de soort zelf (het directe effect op het leefgebied werkt via het leefgebied indirect door op de soort). Dat laat echter onverlet dat ook de populatieomvang tot de instandhoudingsdoelstelling behoort en niet slechts van ondergeschikt of indicatief belang is⁸.

In bijlage B.2 van deze nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per Natura 2000-waarde.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000- landschappen kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten (“richting geven”) en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelen-document (2006).

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

⁶ Bij niet-broedvogels wordt daarbij (voor zover bekend) onderscheid gemaakt tussen het leefgebied voor een foeragerende populatie en voor een slapende populatie, omdat de aantallen van die populaties verschillend zijn en omdat het leefgebied voor foerageren en slapen verschillend kan zijn.

⁷ Voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen en actuele aantallen voor vogels is de volgende afrondingssystematiek gebruikt: 1-20 = niet afronden, 21-100 = afronden op vijftallen, 100-1.000 = afronden op tientallen, >1.000 = afronden op honderdtallen.

⁸ Uit jurisprudentie blijkt dat hierover misverstanden zijn gerezen. Aanleiding hiervoor was kennelijk de toelichting op pagina 63 van het Natura 2000 doelen-document (Ministerie van LNV, 2006), over de betekenis van de aantallen die voor vogels worden genoemd. Die toelichting wekte kennelijk (ten onrechte) de indruk dat de populatieomvang niet tot de instandhoudingsdoelstelling behoort.

5.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021	Roerdomp
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren (territoria).
Toelichting	De roerdomp is pas vanaf midden jaren negentig een regelmatige broedvogel van de rietmoerassen. Het gemiddelde van de periode 1999-2003 is 10 broedparen (territoria). Het aantal is echter flink gegroeid tot een (voorlopig) maximum van 13 territoria in 2002. Het is daarmee de belangrijkste populatie in het noorden van het land en één van de belangrijkste van Nederland. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet ten doel gesteld omdat in het gebied weinig ruimte is voor uitbreiding van het leefgebied (uitgestrekte rietvelden). Het Lauwersmeer vormt voor de soort wel een belangrijke stapsteen tussen het laagveengebied en de Waddeneilanden.
A081	Bruine kiekendief
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.
Toelichting	In 1969, direct na de afsluiting van de Lauwerszee, vestigden de eerste bruine kiekendieven zich in het gebied. Het aantal broedparen in de rietmoerassen en rietruigten nam vervolgens sterk toe tot een maximum van 90 paren in 1983. Door de ontginning en vegetatiesuccessie is sindsdien het aantal weer gestaag afgenomen. Vanaf halverwege jaren negentig schommelt het aantal broedparen rond de 20. Het gemiddelde van de periode 1999-2003 is 20 broedparen. Daarmee levert het gebied voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende.
A084	Grauwe kiekendief
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 4 paren.
Toelichting	Sedert begin jaren zeventig is de grauwe kiekendief een regelmatige broedvogel van open rietruigten en akkerbouwpercelen. Het laatste decennium schommelt de stand tussen de 3 en 7 paren. Het gemiddelde van de periode 1999-2003 is 4 broedparen. Maximaal werden 7 paren vastgesteld (1992, 1995, 1997, 2000). Het Lauwersmeer is het enige Natura 2000-gebied waar de soort als broedvogel voorkomt. Gezien het feit dat er geen ruimte is voor verbetering of uitbreiding van het leefgebied wordt volstaan met een behoudopgave. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in Noord-Groningen ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A119	Porseleinhoen
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 15 paren.
Toelichting	Sinds de afsluiting is het porseleinhoen 15 jaar lang een regelmatige, doch schaarse, broedvogel met doorgaans slechts enkele paartjes in rietmoerassen en in het voorjaar in geïnundeerde graslanden (mei-juni) (maximaal 10 paren in 1980). Van 1985 tot en met 1992 ontbrak de soort, om vervolgens na de hervestiging in 1993, een snelle opmars te maken tot een (voorlopig) maximum van 19 paren in 2000. Het is daarmee de belangrijkste broedplaats in Noord-Nederland geworden. Het gemiddelde van de periode 1999-2003 is 15 broedparen. Het aantal heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in het Friese Merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A132	Kluut
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 110 paren.
Toelichting	De kluut is van oudsher een talrijke broedvogel op de kwelders van het Lauwersmeer. Na de afsluiting bleef het aantal paren aanvankelijk op een hoog niveau met een maximum van 790 paren in 1972. Vervolgens schommelde het aantal paren tussen de 350 en 550, om vervolgens na 1985 af te nemen. Het gemiddelde van de periode 1999-2003 is 110 broedparen. In de periode 1999-2008 broedde minimaal 63 en maximaal 147 paren in het onderhavige gebied. ⁹ Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A137	Bontbekplevier
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 4 paren.

⁹ Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

Toelichting	In de periode 1999-2008 telde de populatie bontbekplevieren jaarlijks tussen de 0 en 9 paren. ¹⁰ Het gemiddelde van de jaren 1999-2003 is 4 broedparen. Na de afsluiting in 1969 heeft zich tijdelijk een sterke toename van de broedgelegenheid voorgedaan. De huidige situatie is echter gelijk aan de situatie voor de afsluiting. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in het oostelijk Waddengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A151	Kemphaan
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.
Toelichting	De populatieontwikkeling is na de afsluiting sterk toegenomen tot een maximaal niveau van 400 paren in 1983. Op dat moment broedde één derde van de Nederlandse populatie in het Lauwersmeer. Daarna nam de populatie weer snel af. In de periode van 1999-2003 waren er gemiddeld 6 paren aanwezig. Het Lauwersmeer is nog steeds één van de meest kansrijke gebieden voor deze soort. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie.
A156	Grutto
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 60 broedparen.
Toelichting	De grutto broedt al geruime tijd in dit gebied. De populatieomvang fluctueerde sterk, maar is recent stabiel met een omvang van 35 broedparen. De soort broedt voornamelijk in de Bantpolder. Vanwege de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie is uitbreiding van de populatie (t.o.v. 2025) noodzakelijk. Gezien het landelijke doel voor de populatie, is het belangrijk dat de potentie voor ten minste 60 broedparen wordt benut, door het leefgebied te verbeteren en in beperkte mate uit te breiden. Daarvoor is het belangrijk dat de draagkracht van het gebied voortdurend toeneemt, zodanig dat er in 2050 60 paren kunnen broeden. Deze populatieomvang is in 2050 haalbaar. Deze populatieomvang is kleiner dan de omvang die in het verleden is voorgekomen. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie.
A194	Noordse stern
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.
Toelichting	De noordse stern is van oudsher een regelmatige broedvogel op de kwelders van het Lauwersmeer. Na de afsluiting bleef het aantal paren, dat broedde op geschikte broedplaatsen in de vorm van schaars begroeide platen of oeverranden, aanvankelijk op het hoge niveau van circa 100 paren (maximaal 150-175 in 1978). Vanaf 1993 trad een snelle afname op tot een fluctuerend niveau tussen minimaal 1 broedpaar en maximaal 17 broedparen gedurende de periode 1998-2008. ⁹ In 2008 zijn er 6 broedparen geteld. Het gemiddelde populatieaantal in de periode 1999-2003 was 5 broedparen. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht van de Fries-Groningse kwelders ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A222	Velduil
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1 broedpaar.
Toelichting	Het Lauwersmeer is één van de weinige gebieden op het vaste land met voldoende draagkracht voor broedende velduilen. Al zeer snel na de afsluiting vestigden zich velduilen. Zo werden in 1970 al 13 paren geteld. Het gemiddelde populatieaantal tijdens de periode 1999-2003 was 1 broedpaar. De aantallen fluctueren tussen 0 en 1 broedpaar tijdens de periode 1998-2008. ¹¹ Het maximum van 1 broedpaar is van de jaren 2002 en 2003. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet ten doel gesteld, gezien de onregelmatige aanwezigheid in het gebied. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in het Waddengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A272	Blauwborst
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 120 paren.
Toelichting	De blauwborst vestigde zich pas in 1983 in het Lauwersmeer. Daarna nam de populatie in de rietmoerassen en rietruigtes sterk toe en het aantal paren ligt sedert 1997 ruim boven de 100 (het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie). In 2008 bedroeg het aantal 180 broedparen. ¹² Het gemiddelde populatieaantal gedurende

¹⁰ Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

¹¹ Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

¹² Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

	de periode 1999-2003 was 120 broedparen. Gezien de toenemende lokale trend is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
--	---

A275	Paapje
-------------	---------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 11 paren.
Toelichting	Sinds de afsluiting is het paapje aanvankelijk een zeer schaarse, onregelmatige broedvogel. Vanaf halverwege jaren tachtig werd het een regelmatige broedvogel van vochtige ruige graslanden. Het gemiddelde populatie-aantal gedurende de periode 1999-2003 was 11 broedparen. Het aantal paren fluctueerde van 1999 tot 2008 tussen de 4 en 17 paren. ¹³ Er is voor behoud gekozen omdat de historische potentie sinds 1978 de meeste jaren niet hoger is geweest dan het gemiddelde van de periode 1999-2003. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt bij aan de landelijke instandhouding.

A292	Snor
-------------	-------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 25 paren.
Toelichting	Volgend op het ontstaan van uitgestrekte rietmoerassen na de afsluiting heeft de snor zich gevestigd. Het gemiddelde aantal tijdens de periode 1999-2003 was 23 broedparen. In de periode 1998-2008 werden minimaal 17 broedparen geteld (2004) en maximaal 28 broedparen (2008). ¹⁴ Ondanks de landelijk matig ongunstige gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatieomvang, is als doel behoud gekozen omdat de populatie over een langere periode met fluctuaties stabiel is geweest. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt bij aan de instandhouding op landelijk niveau.

A295	Rietzanger
-------------	-------------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.900 paren.
Toelichting	Volgend op het ontstaan van uitgestrekte rietmoerassen en rietruigtes is de rietzanger geleidelijk een zeer talrijke broedvogel geworden in dit gebied. In 1997 werd het aantal paren geschat op 2.500, meer dan 10% van de Nederlandse populatie. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 1.900. Het is daarmee één van de belangrijkste broedgebieden in Nederland. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatieomvang, is behoud voldoende. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

5.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A005	Fuut
-------------	-------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 60 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de fuut met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn in de eerste helft van de jaren negentig sterk toegenomen, daarna weer afgenomen, maar nog steeds hoger dan in de jaren tachtig en redelijk stabiel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer.

A017	Aalscholver
-------------	--------------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de aalscholver met name een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren, maar blijven min of meer stabiel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034	Lepelaar
-------------	-----------------

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).
------	--

¹³ Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

¹⁴ Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, CBS), www.sovon.nl. November 2010.

Toelichting	Aantallen lepelaars zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert als foerageergebied één van de grootste bijdragen in Nederland. Het aantalsverloop vertoont een positieve trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A037	Kleine zwaan
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 140 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen kleine zwanen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het Lauwersmeer is één van de eerste gebieden waar de kleine zwanen in het najaar verschijnen en levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura 2000-netwerk. Het aantalsverloop vertoont een negatieve trend, deze is significant ondanks fluctuaties. Vanwege de vermoedelijk natuurlijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is geen herstelopgave van toepassing.
A038	Wilde zwaan
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen wilde zwanen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Het Lauwersmeer levert als foerageergebied na Uiterwaarden IJssel en de Oostvaardersplassen de grootste bijdrage binnen het Natura 2000-netwerk. Handhaving van de huidige aantallen is voldoende, want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gebaseerd op een minder gunstig toekomstbeeld, op grond van klimaatveranderingen en extensivering van landbouw: factoren die buiten het Lauwersmeer-gebied spelen.
A041	Kolgans
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 190 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de kolgans met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens met fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A042	Dwerggans
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting	Aantallen dwergganzen zijn van grote nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als slaap- en rustplaats (in Ezumakeeg). In de Bantpolder en op de kwelder bij Paesens (Waddenzee) wordt soms gefoerageerd. Handhaving van de huidige situatie is voldoende omdat de omstandigheden in Nederland niet als knelpunt worden aangemerkt.
A043	Gauwe gans
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen gauwe ganzen zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Anders dan in de meeste andere gebieden zijn aantallen sinds midden jaren tachtig afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende gezien de gunstige landelijke staat van instandhouding. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.
A045	Brandgans
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting	Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende gegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens met sterke fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.
A048	Bergeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 480 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de bergeend met name een functie als foerageergebied. Er was sprake van verhoogde aantallen in de tweede helft van de jaren tachtig, daarna stabiel op een lager niveau en recent een lichte toename. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A050	Smient
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.600 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de smient met name een functie als slaapplaats en als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoont een doorgaande afname met enige fluctuatie. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A051	Krakeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 900 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen krakeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert na de Biesbosch de grootste bijdrage binnen Nederland voor de krakeend. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen sterk toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A052	Wintertaling
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.900 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen wintertalingen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert na de Waddenzee de grootste bijdrage binnen Nederland voor de wintertaling. Vroeger foerageerden grote groepen wintertalingen op de zaden van de pioniervegetatie. De aantallen zijn in de jaren tachtig afgenomen en sinds begin jaren negentig enigszins fluctuerend. Er is geen landelijke herstelopgave van toepassing dus handhaving van de huidige situatie is voldoende.
A053	Wilde eend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de wilde eend met name een functie als foerageergebied. Aantallen waren voorheen veel hoger, deze zijn vooral begin jaren negentig afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A054	Pijlstaart
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen pijlstaarten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert één van de grootste bijdragen voor de pijlstaart binnen Nederland. Het aantalsverloop vertoont een optimum in de tweede helft van de jaren tachtig en daarna een afname. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is gebaseerd op een toekomstverwachting, op grond van afname van de internationale populatie.
A056	Slobeend

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 290 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen slobeenden zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert één van de grootste bijdragen voor de slobeend binnen Nederland. Aantallen waren aanzienlijk hoger in de eerste helft van de jaren tachtig en daarna min of meer stabiel op een lager niveau. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A059	Tafeleend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 130 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de tafeleend met name een functie als foerageergebied. De aantallen hadden verhoogde waarden rond het midden van de jaren negentig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende vanwege de marginale bijdrage aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding.
A061	Kuifeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 540 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de kuifeend met name een functie als foerageergebied. De aantallen zijn toegenomen sinds de jaren tachtig en begonnen daarna te fluctueren. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral een gevolg van negatieve toekomstverwachtingen voor deze soort, op grond van oligotrofiëring en terugkeer van zoet-zout overgangen in andere Natura 2000-gebieden.
A067	Brilduiker
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de brilduiker met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn licht afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
A068	Nonnetje
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 9 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor het nonnetje met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn sinds begin jaren negentig hoger dan daarvoor, maar fluctuerend. De landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer, zodat behoud voor het Lauwersmeer voldoende is.
A075	Zeearend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1 vogel (seizoensmaximum).
Toelichting	Aantallen zeearenden zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert één van de grootste bijdragen voor de zeearend binnen Nederland. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A125	Meerkoet
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 970 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de meerkoet met name een functie als foerageergebied. Er was sprake van verlaagde aantallen in de tweede helft van de jaren tachtig, afgezien daarvan zijn deze min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.
A132	Kluut

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de kluut met name een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop laat een fluctuerend patroon zien. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.
A137	Bontbekplevier
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 60 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen bontbekplevieren zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als foerageergebied. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A140	Goudplevier
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de goudplevier met name een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop laat een fluctuerend patroon zien. De landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding heeft vooral te maken met een afname in de landelijke gebieden buiten het Natura 2000-netwerk. De aantallen in het Natura 2000-landschap Meren en Moerassen zijn min of meer stabiel, daarom is geen herstelopgave van toepassing.
A156	Grutto
Doel	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een foeragerende populatie van gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde) en behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een slapende populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting	Aantallen grutto's (inclusief de IJslandse) zijn van internationaal en nationaal belang. De populatie foeragerende grutto's heeft een gemiddeld seizoensgemiddelde van 230 individuen in de periode 2017/2018-2022/2023. Voorafgaand aan deze periode was er een negatieve trend. In dezelfde periode bedroeg het gemiddelde seizoensmaximum van de in het gebied slapende grutto's 950 vogels. Voorafgaand aan deze periode was er een negatieve trend. Grutto's foerageren voornamelijk in de Bantpolder. De rust- en slaapplekken bevinden zich op natte locaties (plas-dras) in het zuidwesten (Ezumakeeg) en oosten (Jaap Deensgat) van het gebied. De recente beoordeling van de landelijke staat van instandhouding is ongunstig voor de aspecten kwaliteit leefgebied en omvang populatie. Het is noodzakelijk dat het leefgebied en de populatie zo snel mogelijk worden hersteld tot een populatieaantal van ten minste 270 foeragerende vogels ¹⁵ en 1.100 slapende vogels ¹⁶ . De verbetering van het leefgebied is alleen noodzakelijk voor zover er verslechtering heeft plaatsgevonden van het leefgebied sinds de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied. Een verdere verbetering van de kwaliteit van het leefgebied respectievelijk uitbreiding van de populatie is niet noodzakelijk, omdat de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding vooral betrekking heeft op gebieden buiten het Natura 2000-netwerk.
A160	Wulp
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de wulp met name een functie als foerageergebied en als slaapplek. Het aantalsverloop laat een fluctuerend patroon zien. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.
A161	Zwarte ruiter
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 100 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de zwarte ruiter met name een functie als foerageergebied. Het Lauwersmeer is één van de belangrijkste gebieden voor de soort in Nederland. De aantallen fluctueren, maar lijken sinds 1995 te zijn toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

¹⁵ Voor foeragerende grutto's was de behoudsdoelstelling in het besluit van 2010 gekwantificeerd met een andere bijschattingsmethode dan nu wordt gebruikt. Met de huidige bijschattingsmethode had de instandhoudingsdoelstelling een populatie van gemiddeld 270 vogels (seizoensgemiddelde) moeten zijn. Dit is met het besluit van 2025 gecorrigeerd.

¹⁶ Voor slapende grutto's was de behoudsdoelstelling in het besluit van 2010 nog niet gekwantificeerd; dat is met het besluit van 2025 alsnog gebeurd.

A190	Reuzenster
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting	Aantallen reuzensternen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft met name een functie als slaapplek en als foerageergebied. Het Lauwersmeer levert buiten het IJsselmeergebied (IJsselmeer en Ketelmeer & Vossemeer) de grootste bijdrage binnen Nederland (alleen voor deze drie gebieden is voor deze soort een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd). Aantallen fluctueren, maar hebben een positieve tendens. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Bijlage A

Bijlage A is niet van toepassing op dit besluit.

Bijlage B

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen en van de toewijzing van en wijzigingen in de instandhoudingsdoelstellingen.

B.1 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) en/of het ontwerpbesluit (2009) (paragraaf 4.2.1)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)¹⁷. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000)¹⁸. Een gebied wordt slechts aangewezen voor soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie.

Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)¹⁹ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen. Om ecologische redenen die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2009), is het gebied ook aangewezen voor de volgende vogelsoorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn: roerdomp (A021) en velduil (A222) als broedvogels en dwerggans (A042) als niet-broedvogel. Het gebied herbergde minstens 1% van de landelijke broedpopulatie van de roerdomp en velduil in de periode 1999-2003. De dwerggans is als doelsoort toegevoegd naar aanleiding van uitspraken van de Raad van State dat er op grond van artikel 4, eerste lid van de Vogelrichtlijn een verplichting bestaat tot speciale bescherming van deze soort²⁰. Een aanzienlijk deel van de winterpopulatie pleistert geregeld in het Lauwersmeer.
- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2009), is het gebied ook aangewezen voor de volgende soorten trekvogels zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn: bontbekplevier (A137) en snor (A292) als broedvogels, en zwarte ruiter (A161) als niet-broedvogel. Het gebied herbergde minstens 1% van de landelijke broedpopulatie van de bontbekplevier en snor in de periode 1999-2003 en minstens 0,1% van de biogeografische populatie van de zwarte ruiter in de periode 1999/2000-2003/2004.
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2009), is het gebied niet aangewezen voor de volgende vogelsoorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn: kleine zilverreiger (A026), grote zilverreiger (A027), visarend (A094) en slechtvalk (A103). Op grond van toegenomen kennis over aantallen, verspreiding en populatieomvang zijn voor deze soorten alleen de vijf gebieden met de grootste bijdrage en de gebieden die eerder waren gese-

¹⁷ SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek- Ubbergen.

¹⁸ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, selectiecriteria en methode van begrenzing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

¹⁹ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

²⁰ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 17 maart en 29 december 2004, zaaknummers 200305428/1 en 200408181/16.

lecteerd gehandhaafd. Dit gebied behoort niet tot deze selectie en is daarmee van geringe betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soorten als niet-broedvogels.

- Hetzelfde geldt voor de dwergmeeuw (A177). Het gebied is van marginale betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort als niet-broedvogel door afname van de relatieve bijdrage, en er is geen landelijke verbeteropgave.
- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2009), is het gebied niet aangewezen voor de volgende soorten trekvogels zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn: rotgans (A046), zilverplevier (A141), steenloper (A169), dwergmeeuw (A177) als niet-broedvogel en oeverzwaluw (A249) als broedvogel. Het gebied herbergt minder dan 0,1% van de biogeografische populatie van de betreffende soorten niet-broedvogels in de periode 1999/2000-2003/2004. De broedkolonie van de oeverzwaluw valt buiten de begrenzing van het gebied.
- In aanvulling op het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2010) is in 2025 de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn toegevoegd als broedvogel: grutto (A156). Het gebied herbergt minstens 0,1% van de biogeografische populatie in de periode 2016-2021.

B.2 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen aan Natura 2000-gebieden (artikel 4 en hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als “indicatieve” opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling²¹ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar “opgeteld”, eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd.

Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom “Besluit”) staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Bij broedvogels en niet-broedvogels wordt in de kolom “Populatie” tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. In het geval van soorten is dit het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

²¹ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

B.2.1 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 – Roerdomp						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	5	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	3 (†)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	10	B1	conform ontwerp
013	Alde Feanen	behoud	behoud	4	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	5 (†)	C	aanwijzingsbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	5 (†)	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	30 (†)	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en ...	uitbreiding	verbetering	1 (†)	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	7(†)	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	6 (†)	C	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B2	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	behoud	behoud	10	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	15	B2	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haack	uitbreiding	verbetering	6 (†)	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	5	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de roerdomp is voor wat betreft de aspecten leefgebied en populatie als “zeer ongunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding tot een populatie van ten minste 400 paren (territoria)”²². De doelstelling is conform het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)²².

Bij de roerdomp is het streven tenminste de gewenste minimumpopulatie voor Nederland te herstellen²³. Dit betekent dat het beoogde herstel deels zal moeten worden bereikt in gebieden buiten het Natura 2000-netwerk. Voor de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006), Lauwersmeer (008), Alde Feanen (013), Deelen (014), Zuidlaardermeergebied (020), De Wieden (035), Oostvaardersplassen (078), Zwanenwater & Pettemerduinen (085), Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) en Strabrechtse Heide & Beuven (137) is voor behoud van het leefgebied en/of de populatie gekozen. In de gebieden Duinen Schiermonnikoog, Deelen, Zuidlaardermeergebied, Zwanenwater & Pettemerduinen wordt met behoud van het leefgebied herstel (Duinen Schiermonnikoog) of een kleine uitbreiding van de populatie nagestreefd. De gebieden Duinen en Lage Land Texel en Duinen Ameland en Zwanenwater & Pettemerduinen

²² Boer, T.den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr.47. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

²³ Natura 2000 doelendocument (2006): Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels.

bieden geen verdere ruimte voor uitbreiding gelet op de beperkte beschikbaarheid van rietmoerassen in de duingebieden. Het gebied Lauwersmeer wijkt af omdat uit tellingen blijkt dat het gemiddeld voorkomen van de soort in dit gebied in het (recente) verleden niet groter is geweest dan het gemiddelde voorkomen waarop de doelstelling is gebaseerd. Het is dus onzeker of het gebied meer broedvogels kan herbergen dan nu het geval is. Voor de gebieden Oostvaardersplassen, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske is voor behoud van de populaties en de leefgebieden gekozen, omdat de populaties de laatste jaren reeds sterk toegenomen zijn. Voor het gebied Strabrechtse Heide & Beuven is gekozen voor behoud van de omvang van het leefgebied omdat er geen ruimte is voor uitbreiding vanwege de aanwezigheid van het habitatype zeer zwakgebufferde vennen (H3110). Daarnaast is de populatietrend stabiel.

A081 – Bruine kiekendief

Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	30	B1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	30	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	45	B1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	25	B1	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	20	C	conform ontwerp
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	20 (†)	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	5	C	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	25	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	15	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	30	B1	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	13	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	19	C	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de bruine kiekendief is voor de aspecten leefgebied en populatie als “gunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit daarop aan: “behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van ten minste 1.300 paren”. Gezien de belangrijke functie van Nederland als noordwestelijk bolwerk in het broedgebied in Europa is een veilige marge ingebouwd in het voor Nederland na te streven populatieniveau. Het gestelde doel betreft behoud van het huidige niveau. Voor de realisatie van de landelijke doelstelling zal aansluiting nodig zijn van nationaal beleid zoals de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur.

De gebiedsdoelstellingen sluiten bij de landelijke doelstelling aan, met uitzondering van de gebieden Alde Feanen (013) en Deelen (014). Voor Alde Feanen is vanwege de in deze regio unieke potentie voor een sleutelpopulatie, ondanks de landelijk gunstige staat van instandhouding een (beperkte) uitbreidingsdoelstelling geformuleerd. Vanwege de recente afname van de populatie in gebied Deelen is hier een beperkte herstelopgave geformuleerd, zodat de soort in het gebied behouden kan blijven.

A084 – Grauwe kiekendief

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
--------	--------------------	-------------	----------------	-----------	--------------------	---------

008	Lauwersmeer	behoud	behoud	4	B2	doel aangepast ^a
-----	-------------	--------	--------	---	----	-----------------------------

- (a) Het doelniveau van Lauwersmeer is aangepast van 7 naar 4 paren. Uitbreiding van de populatie naar ten minste 7 broedparen wordt niet realistisch geacht. Het doelniveau is om deze reden teruggebracht naar ten minste 4 broedparen, het seizoensgemiddelde over de periode 1999-2003.

De landelijke staat van instandhouding van de grauwe kiekendief is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatieomvang van ten minste 60 paren”.

Lauwersmeer is het enige Natura 2000-gebied dat voor deze soort is aangewezen; de grootste bijdrage moet van gebieden buiten het Natura 2000-netwerk komen. De doelstelling in dit gebied wijkt af van de landelijke doelstelling omdat er weinig mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit en/of uitbreiding van de oppervlakte van het leefgebied binnen de grenzen van het Lauwersmeer zijn.

A119 – Porseleinhoen

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	4	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	15	B2	conform ontwerp
009	Groote Wielen	behoud	behoud	4 (†)	C	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen ...	uitbreiding	verbetering	1 (†)	C	ontwerpbesluit
012	Sneekermeergebied	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B2	ontwerpbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	behoud	behoud	15 (†)	B1	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	30 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	20	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en ...	behoud	behoud	10 (†)	C	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
066	Uiterwaarden Neder-Rijn	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	18 (†)	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	7 (†)	B1	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	4 (†)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	uitbreiding	verbetering	40 (†)	B2	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	8	B1	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	9 (†)	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	1	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	5 (†)	C	ontwerpbesluit
140	Groote Peel	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het porseleinhoen is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk “zeer ongunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van

ten minste 400 paren". De aantallen van het porseleinhoen vertonen jaarlijks grote schommelingen als gevolg van weersomstandigheden zodat een doelstelling op basis van het gemiddelde niet doelmatig is. Er is daarom gekozen voor een populatieniveau in gunstige jaren, de jaren waarin in het late voorjaar sprake is van hoge waterstanden in het leefgebied dat de belangrijkste voorwaarde is om tot broeden over te gaan. De herstelopgave volgt het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)²⁴. Er zijn voor het porseleinhoen extra inspanningen nodig om de gewenste landelijke minimumpopulatie te bereiken²⁵. Er is een beleidskeuze gemaakt om strategisch te lokaliseren door de opgave voor herstel van plas-dras situaties voor onder andere het porseleinhoen te leggen in het landschap Meren en Moerassen, waaronder het gebied IJsselmeer (072). Daarnaast liggen er potenties in het rivierengebied, waar de soort momenteel matig vertegenwoordigd is (met uitzondering van het noordelijke deel van de IJssel). Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de historische potentie niet meer haalbaar is, waar de lokale populatietrend stabiel of toenemend is zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. De gebieden Duinen Vlieland (003), Duinen Ameland (005) bieden onvoldoende potentie voor verdere verbetering van het leefgebied en de daarmee samenhangende populatieontwikkeling. In de gebieden Bargerveen (033) en Boezems Kinderdijk (106) is de lokale populatietrend stabiel; in de gebieden Lauwersmeer (008), Fochteloërveen (023), De Wieden (035) en Oostelijke Vechtplassen (095) is de lokale populatietrend toenemend. Van de gebieden Groote Wielen (009), Sneekermeegebied (012) en Leekstermeergebied (019) zijn onvoldoende trendgegevens beschikbaar. Voor Groote Wielen, Sneekermeegebied, Leekstermeergebied, Fochteloërveen, Bargerveen, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (036), Zouweboezem (105) en Biesbosch (112) is ingeschat dat het behoud van het leefgebied voldoende is voor een (kleine) toename van de populatie.

A132 – Kluut

Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	3.800	A2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	120 (†)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	110	C	conform ontwerp
109	Haringvliet	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	2.000 ^R	C	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	2.000 ^R	B2	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	2.000 ^R	C	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	2.000 ^R	B1	aanwijzingsbesluit
127	Markiezaat	behoud	behoud	2.000 ^R	C	ontwerpbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de kluut is voor wat betreft de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". Op het aspect populatie sluit de landelijke doelstelling hierop aan. De doelstelling luidt: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 8.000 paren". Gezien de zeer grote betekenis van Nederland voor Europa als broedgebied dient de nationale populatieomvang gehandhaafd te worden op ten minste het basisniveau van de afgelopen decennia van 8.000 paren. Het aandeel van Natura 2000-gebieden daarin bedraagt circa 85%. Landelijk is op het aspect leefgebied een behoudsdoelstelling geformuleerd, omdat met name in het gebied Waddenzee (01) het leefgebied als matig ongunstig werd beoordeeld. In afwijking van de landelijke doelstelling heeft dat gebied dan ook een verbeteropgave gekregen voor het leefgebied. De overige gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

A137 – Bontbekplevier

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

²⁴ Boer, T.den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr.47. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

²⁵ Natura 2000 doelendocument (2006): Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels.

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	60	A1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	20 (†)	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	aanwijzingsbesluit
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	20	B1	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	4	C	conform ontwerp
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	13 (†)	B1	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	100 ^R (†)	C	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	105 ^R (†)	B1	concept-ontwerp
115	Grevelingen	uitbreiding	verbetering	100 ^R (†)	B1	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	100 ^R (†)	B2	aanwijzingsbesluit
120	Zoommeer	behoud	behoud	105 ^R (†)	C	concept-ontwerp
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	100 ^R (†)	B1	aanwijzingsbesluit
127	Markiezaat	behoud	behoud	100 ^R (†)	C	ontwerpbesluit

(R) Betreft een regionale doelstelling.

De landelijke staat van instandhouding van de bontbekplevier is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als “matig ongunstig”²⁶. De landelijke doelstelling sluit op het aspect leefgebied daarbij aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 400 paren”²⁷. Het aandeel van Natura 2000-gebieden bedraagt circa 70%. De som van de gebiedsdoelen bedraagt ongeveer 70% van het landelijke doelniveau. De doelstellingen van de gebieden Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004), Noordzeekustzone (007), Lauwersmeer (008), IJsselmeer (072), Haringvliet (109), Krammer-Volkerak (114), Grevelingen (115), Oosterschelde (118), Westerschelde & Saeftinghe (122) en Markiezaat (127) wijken af van de landelijke doelstelling. In gebieden met de beste potenties dient leefgebied te worden hersteld voor uitbreiding van de lokale populatie om verdere afname van de landelijke populatie tegen te gaan. Dit herstel is voorzien voor Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling en het IJsselmeer. De gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone worden niet gezien als gebieden met de beste potentie voor herstel van de leefgebieden van lokale populaties. In de gebieden Duinen Texel en Duinen Terschelling is herstel voorzien van leefgebied voor uitbreiding van de lokale populatie om verdere afname van de landelijke populatie tegen te gaan. De doelstelling voor Duinen en Lage Land Texel is verhoogd. Er is rekening gehouden met de broedvogels in de diverse binnendijks gelegen terreinen langs de waddijk. Voor het gebied IJsselmeer is een herstelopgave voor de populatie toegevoegd om de negatieve trend in de Waddenzee mede te compenseren.

Voor de Deltagebieden Haringvliet, Oosterschelde, Westerschelde & Saeftinghe en Markiezaat (met uitzondering van het gebied Grevelingen) wordt een licht herstel van de populatie nagestreefd, om achteruitgang van de landelijke populatie buiten de Natura 2000-gebieden (veelal tijdelijke populaties) op te vangen. Naar verwachting zal dit herstel van de populatie kunnen plaatsvinden middels behoud van het leefgebied. Het gebied Oosterschelde wijkt af van de landelijke doelstelling omdat er sprake is van een min of meer stabiele stand. Voor het gebied Markiezaat wordt behoud nagestreefd omdat de historische potentie in dit verzoete gebied niet meer haalbaar is. Buiten de Delta geldt dit ook voor het gebied Lauwersmeer. Voor Grevelingen wordt ten opzichte van de andere Deltagebieden een hogere populatie nagestreefd. Het gebied onderscheidt zich door een negatieve trend van de populatie. Gezien de potentie van het gebied kan Grevelingen, door een herstelopgave op het aspect leefgebied, bijdragen het tekort van de som van de gebiedsdoelen ten opzichte van de landelijke populatiedoelstelling te verkleinen. In zoute habitats verloopt de successie trager. Het zoutwatergebied Grevelingen wordt daarom als een strategische locatie gezien voor een herstelopgave.

²⁶ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling en Noordzeekustzone (Stcrt.2009, 38).

²⁷ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling en Noordzeekustzone (Stcrt.2009, 38).

A151 – Kemphaan

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
008	Lauwersmeer	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	conform ontwerp
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
012	Sneekermeergebied	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	10 (†)	C	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	20 (†)	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	uitbreiding	verbetering	25 (†)	B2	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de kemphaan als broedvogel is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit daarop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie van ten minste 1000 hennen”. Vrijwel alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Alleen in de Alde Feanen (013) wordt van de landelijke verbeteropgave voor het aspect leefgebied afgeweken; in dit gebied wordt met behoud van het huidige leefgebied een uitbreiding van de populatie beoogd.

A156 – Grutto

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 50.000 paren

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
1	Waddenzee	uitbreiding	verbetering	140 (†)	C	conform ontwerp
5	Duinen Ameland	behoud	behoud	25	C	doel aangepast ^a
8	Lauwersmeer	uitbreiding	verbetering	60 (†)	C	conform ontwerp
9	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	75 (†)	C	doel aangepast ^b
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	45 (†)	C	conform ontwerp
12	Sneekermeergebied	uitbreiding	verbetering	190 (†)	C	conform ontwerp
13	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	80 (†)	C	conform ontwerp
15	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	90 (†)	C	conform ontwerp
20	Zuidlaardermeergebied	uitbreiding	verbetering	65 (†)	C	conform ontwerp
35	De Wieden	uitbreiding	verbetering	360 (†)	C	conform ontwerp
38	Rijntakken	uitbreiding	verbetering	110 (†)	C	conform ontwerp
56	Arkemheen	uitbreiding	verbetering	560 (†)	C	conform ontwerp
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	30 (†)	C	conform ontwerp
89	Eilandspolder	uitbreiding	verbetering	220 (†)	C	conform ontwerp
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	uitbreiding	verbetering	480 (†)	C	conform ontwerp
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	440 (†)	C	conform ontwerp
93	Polder Zeevang	uitbreiding	verbetering	750 (†)	C	conform ontwerp
102	De Wilck	behoud	verbetering	80 (†)	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haek	uitbreiding	verbetering	35 (†)	C	conform ontwerp
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	uitbreiding	verbetering	110 (†)	C	conform ontwerp
107	Donkse Laagten	behoud	verbetering	110 (†)	C	conform ontwerp
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	60 (†)	C	conform ontwerp

110	Oudeland van Strijen	uitbreiding	verbetering	130 (†)	C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	35	C	conform ontwerp
121	Yerseke en Kapelse Moer	uitbreiding	verbetering	60 (†)	C	conform ontwerp

- (a) De doelstelling voor Duinen Ameland is aangepast, omdat bij nader inzien behoud van de huidige situatie het hoogst haalbare is (het beheer van de vochtige randen van de duinen kan niet verbeterd worden ten gunste van de grutto).
- (b) De doelstelling voor Groote Wielen is aangepast, omdat bij nader inzien een oostelijke locatie met grasland niet voldoende geschikt gemaakt kan worden als leefgebied voor de grutto, waardoor de maximale populatietoename iets lager is ingeschat.

De landelijke staat van instandhouding van de grutto als broedvogel is beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Gestreefd wordt naar herstel van een populatieniveau van ten minste 50.000 paren”. De gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling met uitzondering van de gebieden Duinen Ameland, Donkse Laagten, De Wilck en Oosterschelde. In deze gebieden is behoud van de huidige oppervlakte leefgebied het hoogst haalbare. In Duinen Ameland en Oosterschelde is ook verbetering van de kwaliteit van het leefgebied niet mogelijk en is behoud van de populatie het hoogst haalbare.

A194 – Noordse stern

Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	1.500	A4	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	5	C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	behoud	20	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de noordse stern is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 1.800 paren”²⁸. De gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

A222 – Velduil

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	5	A1	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	20 (†)	A2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	10 (†)	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	2 (†)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	1	B1	conform ontwerp
033	Bargerveen	behoud	behoud	1	B1	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de velduil is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit daarop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 60 paren”²⁹. Het merendeel van de gebiedsdoelstellingen sluit aan op de landelijke opgave. Uitzonderingen zijn: Waddenzee (001), Lauwersmeer (008) en Bargerveen (033). Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de historische potentie niet meer haalbaar is, waar de lokale populatietrend stabiel of toenemend is zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. In het gebied Bargerveen is gekozen voor een behoudopgave omdat de trend van

²⁸ Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Waddenzee (Stcrt. 2009, 38).

²⁹ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen en Lage Land Texel, Duinen Terschelling, Duinen Ameland en Duinen Schiermonnikoog (Stcrt. 2009, 38).

de populatie in dit gebied redelijk constant is, en vanwege de zeer geïsoleerde ligging van het gebied. In het gebied Lauwersmeer is de soort sinds 1993 geen regelmatige broedvogel meer, zodat er geen betrouwbare trendclassificatie mogelijk is. Op dit moment is nog onzeker of herstel van de historische potentie realistisch is. Daarvoor ontbreekt momenteel de kennis over welke maatregelen haalbaar zijn. In het gebied Waddenzee betreffen de broedlocaties vooral overloopgebied naar de duinen. In de overloop naar de duinen zijn vrijwel geen mogelijkheden voor uitbreiding en/of verbetering van het leefgebied.

A272 – Blauwborst

Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	120	C	conform ontwerp
033	Bargerveen	behoud	behoud	150	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	80	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	190	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	410	B1	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	2.300	A1	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	450	B1	aanwijzingsbesluit
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	behoud	behoud	350	B1	aanwijzingsbesluit
140	Groote Peel	behoud	behoud	200	B1	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de blauwborst is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit daarop aan: “behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 6.500 paren”. De huidige populatie is groter dan ooit eerder in de vorige eeuw en groter dan het gewenste basisniveau vanuit populatie-ecologische optiek. Het aantal van 6.500 paren is conform het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)³⁰. De gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

A275 – Paapje

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	25 (†)	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	11	B1	doel aangepast ^a
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	60	B2	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelder-veld	behoud	behoud	20	B1	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	uitbreiding	verbetering	30 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit

- (a) Het aantal van Lauwersmeer is aangepast van 10 naar 11 paren, conform het gemiddelde van de jaren 1999-2003. In de definitieve besluiten is een andere afrondingssystematiek gehanteerd³¹.

De landelijke staat van instandhouding van het paapje is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “uitbreiding omvang en verbetering

³⁰ Boer, T.den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr.47. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

³¹ Voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen voor vogels is de volgende afrondingssystematiek gebruikt: 1-20 = niet afronden, 21-100 = afronden op vijftallen, 100-1.000 = afronden op tientallen, >1.000 = afronden op honderdtallen.

kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 700 paren³². De doelstellingen van de meeste gebieden sluiten aan op de landelijke doelstelling. In enkele gebieden is een behoudopgave geformuleerd.

Hierbij gaat het om de gebieden Lauwersmeer (008), Fochteloërveen (023) en Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027). Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de historische potentie niet meer haalbaar is, waar de lokale populatietrend stabiel of toenemend is zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. In het gebied Lauwersmeer is de lokale trend stabiel, zodat behoud van het leefgebied en de populatie voldoende is. De historische potentie is gelijk aan de actuele toestand gedurende de periode 1999- 2003. In gebied Fochteloërveen is de populatietrend toenemend, zodat behoud van het leefgebied en de populatie voldoende is. In gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld is de populatie recent toegenomen en is om die reden een behoudopgave gesteld. Het beoogde herstel zal verder grotendeels moeten worden bereikt door maatregelen buiten de Natura 2000-gebieden en in Natura 2000-gebieden die minder dan 1% van de landelijke broedpopulatie herbergen waar derhalve geen instandhoudingsdoelstelling is geformuleerd.

A292 – Snor

Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	25	C	conform ontwerp
013	Alde Feanen	behoud	behoud	40	B1	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	50 (†)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	680	A2	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	uitbreiding	verbetering	50 (†)	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	30	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	150	B2	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	50 (†)	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	20 (†)	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	9	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	130	B2	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de snor is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk “matig ongunstig”³³ en “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit daarop aan: “uitbreiding en verbetering van het leefgebied voor licht herstel van de populatie”³⁴. Het herstel wordt vooral nagestreefd bij populaties die het afgelopen decennium zijn afgenomen. De gebieden Lauwersmeer (008), Alde Feanen (013), IJsselmeer (072), Oostvaardersplassen (078), Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095), Zouweboezem (105), Boezems Kinderdijk (106) en Biesbosch (112) hebben in afwijking van de landelijke doelstelling een behoudopgave.

Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de lokale populatietrend stabiel is of toenemend zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. Van de gebieden Lauwersmeer, Boezems Kinderdijk en Biesbosch is de populatieomvang de laatste 10 jaar of langer met fluctuaties stabiel geweest zodat behoud van het leefgebied voldoende is. In deze gebieden ligt de historische potentie dicht bij de actuele toestand. Er is onvoldoende aanleiding om aan te nemen dat herstel in deze gebieden nodig of reëel is.

³² Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling en Duinen Schiermonnikoog (Stcrt. 2009, 38).

³³ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden IJsselmeer (072), Zwarte Meer (074) en Oostvaardersplassen (078) (Stcrt. 2010, 2212).

³⁴ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden IJsselmeer (072), Zwarte Meer (074) en Oostvaardersplassen (078) (Stcrt. 2010, 2212).

In het gebied Oostvaardersplassen is de populatietrend recent toenemend zodat behoud van het leefgebied voldoende is. Van het gebied IJsselmeer zijn er onvoldoende trendgegevens beschikbaar om de potentie voor herstel in te schatten. Daarnaast zijn er maar beperkt mogelijkheden om rietvegetaties uit te breiden of in kwaliteit te verbeteren.

A295 – Rietzanger Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	120	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	230	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	1.900	B2	conform ontwerp
009	Groote Wielen	behoud	behoud	220	C	ontwerpbesluit
012	Sneekstermeergebied	behoud	behoud	370	C	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	200	C	aanwijzingsbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	10	C	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	200	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	900	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	3.000	A1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	990	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	270	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	790	B1	aanwijzingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	230	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	behoud	behoud	480	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	880	B1	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	340	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	420	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	260	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de rietzanger is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit daarbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 20.000 paren". De gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

B.2.2 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend³⁵:

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000-2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

³⁵ Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

A156 – Grutto Landelijke doelstelling: Behoud van omvang en verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 15.000 vogels (seizoensgemiddelde)						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage ³⁶	Besluit
1	Waddenzee	behoud	behoud	1.300†	f, A1	conform ontwerp
1	Waddenzee	behoud	behoud	6.400 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
8	Lauwersmeer	behoud	verbetering	270†	f, B1	conform ontwerp
8	Lauwersmeer	behoud	verbetering	1.100 (max)†	s, n.n.b.	conform ontwerp
9	Groote Wielen	behoud	verbetering	110†	f, C	conform ontwerp
9	Groote Wielen	behoud	behoud	670 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	verbetering	45†	f, C	conform ontwerp
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	630 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
11	Witte en Zwarte Brekken	behoud	behoud	940 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
12	Sneekermeergebied	behoud	verbetering	150†	f, C	conform ontwerp
12	Sneekermeergebied	behoud	behoud	2.100 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
13	Alde Feanen	behoud	behoud	130	f, C	conform ontwerp
13	Alde Feanen	behoud	behoud	4.200 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
15	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	12	f, C	conform ontwerp
15	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	100 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
20	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	18	f, C	conform ontwerp
36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	behoud	behoud	80	sf, C	Aanwijzingsbesluit
38	Rijntakken	behoud	verbetering	670†	f, C	conform ontwerp
38	Rijntakken	behoud	verbetering	6.400 (max)†	s, n.n.b.	conform ontwerp
56	Arkemheen	uitbreiding	verbetering	130†	f, C	conform ontwerp
56	Arkemheen	behoud	behoud	350 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	290†	f, C	conform ontwerp
72	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	2.200 (max)†	s, n.n.b.	conform ontwerp
74	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	s, n.n.b.	aanwijzingsbesluit
75	Ketelmeer & Vossemeer	behoud	behoud	20	sf, C	aanwijzingsbesluit
78	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	90	sf, C	aanwijzingsbesluit
79	Lepelaarplassen	behoud	behoud	5	sf, C	aanwijzingsbesluit
89	Eilandspolder	behoud	behoud	35	f, C	conform ontwerp
89	Eilandspolder	behoud	behoud	520 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	230†	f, C	conform ontwerp

³⁶ Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	verbetering	1.500 (max)	s, n.n.b.	Doel aangepast ^a
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	verbetering	110 [†]	f, C	conform ontwerp
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	1.100 (max) [†]	s, n.n.b.	conform ontwerp
93	Polder Zeevang	behoud	verbetering	90 [†]	f, C	conform ontwerp
93	Polder Zeevang	behoud	verbetering	790 (max) [†]	s, n.n.b.	conform ontwerp
102	De Wilck	behoud	verbetering	25 [†]	f, C	conform ontwerp
102	De Wilck	behoud	behoud	150 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	verbetering	25 [†]	f, C	conform ontwerp
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	behoud	behoud	230 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
107	Donkse Laagten	behoud	behoud	25	f, C	conform ontwerp
107	Donkse Laagten	behoud	behoud	260 (max)	s, n.n.b.	conform ontwerp
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	290 [†]	f, C	conform ontwerp
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	1.500 (max) [†]	s, n.n.b.	conform ontwerp
110	Oudeland van Strijen	behoud	verbetering	20 [†]	f, C	conform ontwerp
112	Biesbosch	behoud	behoud	60	sf, C	conform ontwerp
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	20	sf, C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	behoud	verbetering	180 [†]	f, C	conform ontwerp
118	Oosterschelde	behoud	verbetering	770 (max) [†]	s, n.n.b.	conform ontwerp

- (a) In het ontwerpbesluit was onterecht de slapende populatie van het gehele Natura 2000-gebied meegeteld, terwijl de instandhoudingsdoelstelling uitsluitend het Vogelrichtlijngebied betreft. Het doel is hierop aangepast.

De landelijke staat van instandhouding van de grutto als niet-broedvogel wordt als 'zeer ongunstig' beoordeeld vanwege een 'zeer ongunstige' beoordeling van de aspecten 'populatie' en 'toekomstperspectief'. Het aspect 'leefgebied' heeft een 'matig ongunstige' beoordeling. De landelijke doelstelling sluit hierbij aan. Ondanks de landelijke zeer ongunstige staat van instandhouding, geldt voor de meeste gebieden een behoudopgave voor zowel omvang als kwaliteit van het leefgebied. De reden hiervoor is dat de afnemende trend wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor de grutto als broedvogel die grotendeels buiten het Natura 2000-netwerk liggen. Indien voor een gebied een uitbreidings- en/of verbeterdoelstelling is geformuleerd, is er na het Natura-2000 aanwijzingsbesluit verslechtering opgetreden. Om die reden is het noodzakelijk om de situatie voor de grutto als niet-broedvogel ten tijde van het Natura 2000-aanwijzingsbesluit te herstellen en daarna minstens te behouden.

Niet-broedvogelsoorten

Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

Vogelsoort	Aantal gebieden	Landelijke doelstelling	Populatie Lauwersmeer	Relatieve bijdrage*	Besluit
A005 Fuut ^{(a);(i)}	24	10.900	60	f, C	conform ontwerp
A017 Aalscholver ^(h)	26	24.500	70	f, C	conform ontwerp
A034 Lepelaar ^(h)	22	1.225	80	f, B2	conform ontwerp
A037 Kleine zwaan ^(b)	29	4.820	140	f, B1	conform ontwerp
A038 Wilde zwaan ^(c)	6	360	10	sf, B1	conform ontwerp
A041 Kolgans ^{(h);(i)}	36	218.300	190	f, C	conform ontwerp
A042 Dwerggans ⁽ⁱ⁾	5	100 (k)	40 (max)	s, A2	conform ontwerp
A043 Grauwe gans ^{(h);(i)}	31	86.300	1.100	sf, C	conform ontwerp
A045 Brandgans ^{(h);(i)}	26	140.900	1.700	f, C	conform ontwerp

A048 Bergeend ^(h)	14	48.900	480	f, C	conform ontwerp
A050 Smient ^{(h);(i)}	46	258.200	1.600	sf, C	conform ontwerp
A051 Krakeend ^{(h);(i)}	35	10.200	900	f, B2	conform ontwerp
A052 Wintertaling ^(d)	24	21.000	1.900	f, B2	conform ontwerp
A053 Wilde eend ^(h)	13	128.000	1.700	f, C	conform ontwerp
A054 Pijlstaart ^(c)	25	7.850	510	f, B1	conform ontwerp
A056 Slobeend ^{(h);(i)}	39	5.750	290	f, B1	conform ontwerp
A059 Tafeleend ^(e)	18	20.900	130	f, C	conform ontwerp
A061 Kuifeend ^{(c);(i)}	21	75.700	540	f, C	conform ontwerp
A067 Brilduiker ^{(h);(i)}	10	4.380	40	f, C	conform ontwerp
A068 Nonnetje ^(a)	18	690	9	f, C	conform ontwerp
A075 Zeearend ^(h)	4	7 (k)	1 (max)	f, B2	conform ontwerp
A125 Meerkooet ^{(h);(i)}	23	89.700	970	f, C	conform ontwerp
A132 Kluut ^{(c);(i)}	17	9.510	90	f, C	conform ontwerp
A137 Bontbekplevier ^(h)	10	2.260	60	f, B1	conform ontwerp
A140 Goudplevier ^(g)	11	32.300	150	f, C	conform ontwerp
A160 Wulp ^(h)	17	101.100	50	sf, C	conform ontwerp
A161 Zwarte ruiter ^(h)	5	2.040	100	f, B1	conform ontwerp
A190 Reuzenster ^(h)	3	100 (k)	10 (max)	sf, B2	doel gewijzigd ^(f)

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaappleaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

- Fuut en nonnetje: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd voor deze soort vanwege slechte stuurbaarheid van vermoedelijke oorzaken (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- Kleine zwaan: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd. De recente afname is verbonden aan een afname op internationaal niveau en mogelijk aan enkele andere slecht stuurbare factoren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- Wilde zwaan, pijlstaart, kuifeend en kluut: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soorten geformuleerd, omdat deze staat van instandhouding alleen gebaseerd is op toekomstverwachting (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- Wintertaling: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding op het aspect populatie is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soort geformuleerd. De staat van instandhouding is gebaseerd op een populatieafname die niet leidt tot een waarde van minder dan 75% van de draagkrachtindicatie (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- Tafeleend: ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soort geformuleerd, vanwege slecht stuurbare oorzaken en enige compensatie door toename in de randmeren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- Reuzenster: De doelstelling van Lauwersmeer is aangepast. Het onderdeel "Enige afname in foerageergebied als gevolg van terugkeer van de zoet-zout gradiënt is aanvaardbaar" is verwijderd omdat op korte termijn geen herstel van de zoet-zout overgang wordt verwacht.
- Goudplevier: de goudplevier heeft landelijk een opgave voor uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. De verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied is niet zichtbaar in de trend, deze laat een toename zien binnen het Natura 2000-netwerk. Dit betreft echter minder dan de helft van de Nederlandse vogels en is een gevolg van verschuivingen in de ligging van de pleisterplaatsen. Incidentele tellingen buiten het monitoringsnetwerk suggereren dat de kwaliteit van het leefgebied buiten het Natura 2000-netwerk is afgenomen. Herstelopgaven binnen het netwerk zijn in dit licht niet geformuleerd (Natura 2000 doelendocument, 2006).

- h) Aalscholver, lepelaar, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend, wilde eend, slobbeend, brilduiker, zeearend, meerkoet, bontbekplevier, wulp, zwarte ruiters en reuzensterren: de staat van instandhouding van de soort is beoordeeld als "gunstig".³⁷
- i) Kolgans, grauwe gans, brandgans, smient en krakeend: enige afname landelijk veroorzaakt door extensivering van landgebruik (onder andere door natuurontwikkeling) is aanvaardbaar.
- j) Fuut, slobbeend, kuifeend, brilduiker, meerkoet en kluut: enige afname landelijk als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.
- k) Dwerggans, zeearend en reuzensterren: de landelijke instandhoudingdoelstellingen voor deze soorten zijn gebaseerd op het gemiddelde seizoensmaximum over de periode 1999/2000-2003/2004.
- l) Dwerggans: de staat van instandhouding voor het aspect "populatie" is ten opzichte van het Natura 2000 doelendocument gewijzigd van "gunstig" naar "zeer ongunstig" omdat de gunstige referentiewaarde³⁸ niet wordt gehaald. Dit betekent dat de totaalbeoordeling van de landelijke staat van instandhouding als "zeer ongunstig" moet worden aangemerkt. De landelijke doelstelling ("behoud") is echter niet gewijzigd omdat toename van de populatie geheel afhankelijk is van omstandigheden buiten Nederland (met name in het Zweedse broedgebied). De beschikbaarheid van leefgebied (c.q. voedselgebieden en slaapplekken) in het Nederlandse overwinteringsgebied is geen beperkende factor. Bovendien is van een herstelopgave geen sprake omdat het een recent ontstane (geherintroduceerde) populatie betreft. Van nature volgen de Scandinavische dwerggansen een zuidelijke tot zuidoostelijke trekroute naar de Oost-Europese overwinteringsgebieden.

Appendix

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Lauwersmeer gebruikt zijn (2000).

Onderstaande paragrafen zijn afkomstig uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2 Aanduiding leefgebied

Het Lauwersmeer is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water, moerassen en graslanden die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en tevens fungeert als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van de beschermingszone is zo gekozen dat een in landschapsecologisch opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat, in samenhang met sbz Waddenzee, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Convention vanwege het voorkomen van belangrijke aantallen watervogels (criterium 6).

4. Vogelkundige waarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Het Lauwersmeer kwalificeert als speciale beschermingszone vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van Lepelaar, Kleine zwaan, Grauwe gans, Brandgans³⁹, Krakeend, Wintertaling, Pijlstaart en Slobbeend die het gebied benutten als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats. Het gebied kan hierdoor tevens worden aangemerkt als watergebied van internationale betekenis zoals bedoeld in de Wetlands-Convention (criterium 6). Bovendien behoort het gebied tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden dan wel pleisterplaatsen voor Lepelaar, Kleine zwaan, Bruine kiekendief, Grauwe kiekendief, Kemphaan en Reuzensterren in Nederland.

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

³⁷ De beschreven staat van instandhouding van de meerkoet wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006) (onder andere aanwijzingsbesluit IJsselmeer, Stcr. 2010, 2212).

³⁸ Gunstige referentiewaarden zijn voor vogels (nog) niet bepaald maar de populatiegrootte ligt ver onder het absolute minimum van 1.000 voortplantende exemplaren (de Zweedse broedpopulatie bedraagt minder dan 100 voortplantende exemplaren). Populaties van minder dan 1.000 hebben een hoge uitsterfkans (Red List Category "Vulnerable", IUCN 2004).

³⁹ Onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn (art. 4.1).

Soort	Art. 4	Brv ^a	Totale populatie ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode
Lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	1	nee	3 000	7,3%	10,4%	1993-97
Kleine zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	1	nee	17 000	7,9%	8,6%	1993-97
Bruine kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	1	ja	1250	2,3%	2,3%	1993-97
Grauwe kiekendief <i>Circus pygargus</i>	1	ja	30	—c	18%	1993-97
Kemphaan <i>Philomachus pugnax</i>	1	ja	330	2,0%	6%	1993-97
Reuzenster <i>Sterna caspia</i>	1	nee	6000	0,1%	0,1%	1994-97

Trekkende watervogelsoorten waarvoor het gebied aan de 1%-drempel voldoet

Soort	Art. 4	Brv ^a	Biogeogr. populatie ^e	1% Biopop ^f	% in sbz ^d	Telperiode
Lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	1	nee	Oost-Atlantisch	30	10,4%	1993-97
Kleine zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	1	nee	W-Siberië/NW-Europa	170	8,6%	1993-97
Grauwe gans <i>Anser anser</i>	2	nee	NW/ ZW-Europa	2000	1,8%	1993-97
Brandgans <i>Branta leucopsis</i>	1	nee	Rusland/ Nederland	1800	8,1%	1993-97
Krakeend <i>Anas strepera</i>	2	nee	NW-Europa	300	4,6%	1993-97
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	2	nee	NW-Europa	4000	1,4%	1993-97
Pijlstaart <i>Anas acuta</i>	2	nee	NW-Europa	600	5,6%	1993-97
Slobeend <i>Anas clypeata</i>	2	nee	NW-/ Midden-Europa	400	1,1%	1993-97

- De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (indien ingevuld met "ja") of niet-broedende vogels ("nee")
- Omvang Nederlandse broedpopulatie (in paren, broedvogels) of biogeografische populatie (niet-broedvogel)
- Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie of van de biogeografische populatie (niet-broedvogels); voor Grauwe kiekendief konden in totaal slechts twee gebieden worden geselecteerd
- Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie of biogeografische populatie (niet-broedvogels)
- Biogeografische populatie waartoe de in Nederland pleisterende exemplaren van deze soort worden gerekend
- Drempelwaarde zijnde 1% van de betreffende biogeografische populatie (biogeografische populatie en drempelwaarde ontleend aan Rose & Scott 1997, Waterfowl Population Estimates – 2nd edition. Wetlands International, Wageningen)
- Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de biogeografische populatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere soorten van Bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn Porseleinhoen, Kluut, Noordse stern, Blauwborst (broedvogels); Kleine zilverreiger, Grote zilverreiger, Wilde zwaan, Nonnetje, Zeearend, Visarend, Slechtvalk, Kluut, Goudplevier (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: Fuut, Aalscholver, Kolgans, Rotgans, Bergeend, Smient, Wilde eend, Tafelend, Kuifeend, Brilduiker, Meerkoet, Bontbekplevier, Zilverplevier, Grutto, Wulp, Steenloper en Dwergmeeuw. Het Lauwersmeer is verder van belang als broedgebied voor Rietzanger, Paapje en Oeverzwaluw (trekvoegels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

De beweide voormalige platen in het Groningse deel (Zuidelijke Lob, Ballastplaat, Schildhoek) vormen de voedselgebieden voor herbivore watervogels: Brandgans (ook op De Rug), Grauwe gans en Smient.

Daarnaast vormt de Hoek van de Bant in het uiterste noordwesten van het aangewezen gebied (grenzend aan sbz Waddenzee) een belangrijk voedselgebied voor Brandgans en Rotgans. De slenken van het Lauwersmeer (o.a. Dokkumerdiep, Jaap Deensgat, Oude Robbengat, Achter de Zwart, Nieuwe Robbengat) vervullen een belangrijke functie als nachtelijke slaapplek (en overdag als rust- en drinkplaats) voor

tienduizenden ganzen en honderden zwanen die in de wijde omgeving voedselzoeken (Brandgans, Kolgans, Grauwe gans, Kleine zwaan). Dezelfde plekken worden overdag ook als rustplaats gebruikt door grote aantallen Pijlstaart, Smient en Wilde eend. De slenken zijn verder van belang als voedselgebied voor zwemeenden als Smient, Wintertaling, Pijlstaart en Slobeend. Ook Grote en Kleine zilverreiger worden hier gezien. Kleine en Wilde zwaan, die in het najaar in het gebied pleisteren, foerageren op wortelknolletjes van (ondergedoken) fonteinkruiden die vooral in de ondiepe wateren en slenken in het oostelijk deel van het gebied worden aangetroffen (met name Jaap Deensgat, Vlinderbalg, Babbelaar, Zoutkamperril). Ook andere plantenetende watervogels foerageren op deze fonteinkruidvelden (Krakeend, Tafeleend, Meerkoet).

Meerkoet en diverse zwemeenden ruien in het gebied. Visetende watervogels (Fuut, Aalscholver, Nonnetje, Dwergmeeuw) en benthoseters (Kuifeend, Brilduiker) foerageren verspreid in de diepere wateren van het Lauwersmeer. Aalscholvers hebben rustplaatsen op Achter de Zwart en Pampusplaat. Reuzensterren rusten op de oevers van het Jaap Deensgat (ook foeragerend), Oude Robbengat en Achter de Zwart; recent wordt op ondergelopen land van Ezumakeeg ook veel door deze soort gefoerageerd en gerust. Bergeend en steltlopers als Kluut, Bontbekplevier, Zilverplevier en Grutto worden vooral aangetroffen in ondiep water en slikkige gronden langs slenken zoals Achter de Zwart, Oude Robbengat, Jaap Deensgat, Simonsgat, Blikplaatgat en Ezumakeeg. De Grutto heeft verder een slaapplek in Ezumakeeg. Visarend en Zeearend gebruiken het gehele (water-) gebied terwijl de Slechtvalk vooral aanwezig is op de noordelijke platen (Schildhoek, Zuidelijke Ballastplaat en Achter de Zwart); andere vaste plekken van deze soort zijn Bantpolder en Ezumakeeg. Noordse stern en Kluut nestelen op de Bantswal (beide), Hoek van de Bant (Noordse stern), Schildhoek en Ezumakeeg (Kluut). De Kempphaan broedt op de platen aan de Groningse zijde (met name Schildhoek) en recent ook Ezumakeeg. De broedende moerasvogels die gebonden zijn aan riet en struweel, zoals Bruine kiekendief, Grauwe kiekendief, Blauwborst en Rietzanger worden behalve op de Schoenerbult, voornamelijk aangetroffen in de zuidelijke helft van het gebied (o.a. Sennerplaat, Blikplaat).

De Grauwe kiekendief nestelt ook in de smalle rand langs de Zoutkamperril. Het Porseleinhoen is onder meer aangetroffen in de omgeving van het Jaap Deensgat (Kazernewei) en Kollumeroord. Het Paapje broedt in de grazige vegetaties van Kollumeroord in het uiterste zuidwesten van het gebied. De Oeverzwaluw heeft diverse broedkolonies in het gebied, waarvan de grootste is gelegen in een slootoever van het Ballastplaatbos.

Bijlage Gebiedsbegrenzungen

LEGENDA: Artikel	Noemer
	Indicatief/exact
	GIO-id⁴⁰
1, eerste lid	Lauwersmeer – Vogelrichtlijngebied
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2025/N2000_Lauwersmeer_VR/nld@2025-03-01
2, tweede lid	Natura 2000-gebied Lauwersmeer
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2025/N2000_Lauwersmeer_N2000/nld@2025-03-01

⁴⁰ Het GML-bestand voor de werkingsgebieden is via Internet raadpleegbaar door de URL <https://identifier.officielebekendmakingen.nl/join/..> te zetten (bijvoorbeeld https://identifier.officielebekendmakingen.nl/join/id/regdata/mnre1034/2019/or_waterkwaliteit/nld@2019-11-01).